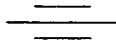

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Argyl, M.: *Sociál interaction*, Tavistock publikations, Bristol, 1980. p. 145.
2. Allport: *A személyiség alakulása*, Gondolat, Budapest, 1980.
3. P.Balogh Katalin – S. Gergencsik Eszter: *Pedagógia-Pszichológia (Kézirat)*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1980.
4. Büti Lajos – Simon Péter: *Gordon-féle interperszonális értékek vizsgálata*, Budapest, 1987.
5. G. Donáth Blanka: *A tanár-diák kapcsolatáról*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1977.
6. Hankiss Elemér: *Érték és társadalom*, Magvető, 1977.
7. Kilburn: *A tanár-diák kapcsolat*, Education, 1978. 2.
8. Kósáné dr. Ormai Vera: *Szemponatok a nevelési konfliktushelyzetek megoldásmódjának elemzéséhez*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1991.
9. Váriné Szilágyi Ibolya: *Az ember, a világ, az értékek világa*, Gondolat, Budapest, 1987.
10. J. Adelson: *A tanár, mint modell*, Pedagógiai Szociálpszichológia (szerk.: Pataki Ferenc), Gondolat, 1976. Budapest 712-726.
11. Báthori Zoltán: *Egy tanári attitűd vizsgálata*, Pedagógiai Szemle 9. (1971) 812-882.

DR. FELEKY GÁBORNÉ
Kodály Téri Általános Iskola
Szeged

Ahogy én látom korunk ifjúságát

„Milyen lenne, ha volna: a semleges iskola?”— kérdezte dr. Légrádi László a Módszertani Közlemények 1994.évi 5. számában. Cikkének középpontjában az ifjúság állt, amelynek hibáiként és hiányosságaként felsorolta többek között, hogy nincs világnézete, nincs erkölcsi normarendszere, hogy fiataljaink akarattyengék, fegyvelmezetlenek, megbízhatatlanok. A szerkesztőség az írást vitaindítóknak szánta. A cikk engem elgondolkodtatott: azokról a megállapításokról mondom el a véleményemet, melyeket az ifjúságról és a pedagógiáról olvashattam a szerző tollából. Látva, hogy általános iskolai tanár írta a cikket, feltételezem, hogy általános iskolás korúakról szólnak az észrevételei.

Az én tapasztalataim szerint az ifjúságnak van világnézete (a világnézet az értelmező szótár szerint a világról, az életről, a társadalmi, jelenségekről alkotott felfogás mint egységes rendszer). Úgy vélem, az életkori sajátosságainak megfelelően rendelkeznek – családi, iskolai, egyéb hatások nyomán – egy-egy elképzeléssel a világról. A világ keletkezéséről pl. nyolcéves napköziseim egyike, hittanra járó kislány elmondta nekünk a katolikus hit szerinti felfogást. Valamennyi gyereknek nagyon pontos képe volt a témáról. Akadt, aki a nagyobb testvérétől, könyvekből szerzett földrajzi ismereteit tartja mérvadónak. Sőt, jól megfért némelyikük fejében a tudományos elmélet úgy, hogy megvalósulásához a teremtő erőt Isten adta. Égető kíváncsiság hajtja a gyerekeket megérteni mindazt, ami születésük előtt történt, s keresik helyüket a világban. De a véleményük különböző. Éppúgy, ahogy szerintem más korosztály is. Orvosi egyetemet végzett, a természettudomány emlőin nevelkedett ismerősöm 24 éves korában azért mondott le genetikusi terveiről, mert új baráti köre hatására úgy érezte, hogy Isten munkájába ő nem avatkozhat bele. Egy másik – ötven év körüli – ismerősöm a katolikus hitről áttért a reformátusra. A példákat sorolhatnám tovább.

Vitaindító cikkünket ezzel a hozzászólással lezártak tekintjük (Szerk.).

Mivel az ifjúság világnézetéről reprezentatív felmérés az utóbbi években nemigen készült, ezért megítélni is csak saját tapasztalataink alapján tudjuk. Nekünk – már nem az ifjúsághoz tartozóknak – milyen volt a világnézetünk? Nem ritkán fordult elő, hogy párttag szülők otthon titokban hittanra oktattatták gyermekeiket. Ambivalens neveltetésünk ellenére mi, egyes ifjak eldöntöttük, hogy mit hiszünk. Akkor is, ha mindezt nem osztottuk meg tanárainkkal.

Az iskola sem ad világnézetet, olvastam a cikkben, s egyetérték. Az iskola nem. Helyet adhat a hittanoktatásnak, de ismereteket, összefüggéseket, világnézetet csak az egyes nevelő hitelessége adhat úgy, hogy a választás lehetőségét, felelősségét meghagyja a gyermeknek. Az én tapasztalatom az, hogy minden egészséges gyerek tud és akar választani. Legfeljebb nem azt, amit más szeretne.

Szerintem az ifjúságnak van erkölcsi normarendszere (ismét az értelmező szótárt hívom segítségül: az erkölcs valaki, valami magatartását irányító, annak megítélését segítő, társadalmilag helyesnek tekintett szabályok összessége, ill. ezek megvalósulása). Épp annyira, amennyire nekünk van. Hiszen mi vagyunk a minta. Sokkal súlyosabb dolgokat is elkövetünk, mint az ifjúságnál bírált trágár beszéd használata. Hallottunk ugye itálosan munkába álló pedagógusról, munkaideje lejárta előtt félórával távozóról, trágár beszédet is használóról, s olyanról is, aki a durvaság ezernyi válfaját remekül űzi. Esetleg éppen ő a mintatanár. Nála aztán fegyelem van! De milyen áron? Törvény ide vagy oda, veri a gyerekeket, kiközösített őket az osztálytársakkal, megszegyenti sarokba állítással, sértő szavakkal, cinikus megjegyzésekkel. Megaláz, megtorol, gyanúsít, kigúnyol, kinevet, kicsúfol stb. Mindezt nevelés címén. Vagy együtt lóg a gyerekekkel a trolin. Vagy ahogy a Köznevelés idei ötös száma megírta, középiskolás tanárok (nem egy-kettő, hanem nyolc!) hátratett kézzel leették az asztalra fektetett elsős, fürdőruhás lányok testéről a pudinggal odarögzített pattogatott kukoricaszemeket. Az avatási szertartás részeként banánt adtak a lányok kezébe, hogy azzal játsszanak.

Úgy vélem, a felelősség nem holmi iskola címszó alatt emlegetett intézményé, hanem a miénk, az egyes tanáré, emberé.

Elhangzott az a bírálat is, hogy a fiatalokat nem neveltük munkára. Mi neveljük őket, a szüleiket is mi neveltük. Ha nincsenek nem neveltük, ez talán csak nem az ő hibájuk? A felelősség szerintem a mi vállainkon is nyugszik.

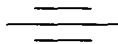
Az „akaratgyengék” megállapítás sajnos szerintem is ráillik az ifjúságra. Hiszen hároméves korukban földre vetették magukat az utcán is, ha nem teljesült az akaratuk. Miképp lettek annyira szófogadóvá nevelve, hogy egy aberrált balett-tanárnak nem mondják mindannyian azt, hogy ezt velem nem csinálhatja a tanár úr! Vagy a katonaságnál a „gatyát le!” vezényszóra szót fogadnak, s a tiszt kénye kedvére... leírni is szégyen. Bizony siralmasnak és ijesztőnek találom, hogy nem az iskola, hanem mi nevelők nem tanítottuk meg arra a gyerekeket, hogy nemet is mondjanak. Ha azt tették, gyakran megbüntettük őket.

Bizony az akaratot fejleszteni kell. Megengedni a gyerekeknek a nemet mondás felelősségét. Sokat tanulhatunk belőle. Ehhez azonban egyenrangúként kell kezelnünk őket. Bizalmat szavazni nekik, meghallgatni őket ítékezés nélkül.

Szerintem az ifjúság nem fegyelmeztlenebb, mint mi. „Kimondottan rosszak” volnának? Mihez képest? Hát a felnőttek? Nem dohányzunk-e annak ellenére, hogy tudjuk, ártunk magunknak és a körülöttünk élőknek? Nem verjük-e meg néhányan kicsi gyermekeinket, esetleg tanítványainkat, netán házastársunkat? Nem beszélve azokról az esetekről, melyekről az újsághírekből értesülünk.

Az ifjúság ugyanúgy nem homogén, mint ahogyan mi, felnőttek sem vagyunk azok. Valahogy úgy van ez, mint ahogyan Benjamin Hoff ábrázolja írói palettáján kedves ismerőseit: a borongós hangulatú Fülest, az örökösen kételkedő és félős Malackát, a lótifuti, folyton szervezkedő Nyuszit, a nagyképű, magát roppant okosnak vélő Bagolyt és a látszólag semmit sem tudó, de a Lényeggel tisztában lévő Micimackót. A „Micimackó és a Taó” című könyvében írja: „mind-

annyiunkban lakik egy Bagoly, egy Nyuszi, egy Füles és egy Micimackó. Hosszú időn át választottuk a Bagoly és Nyuszi útját. Most azután, akárcsak Füles, panaszkodunk a következmények miatt. De panaszkodással semmire sem megyünk”. Az általam ismert ifjúság – miközben alkalmazkodni próbál nemritkán sérült családja, többedik nevelőapja, munkanélkülivé vált vagy beteg édesanya, a tanárok eltérő elvárásaihoz – csodálatraméltó. Én hiszek bennük. Szeretem őket. Saját gyermekeim és a tanítványaim is ifjak. Remélem, lelkem mélyén én is. Nemrég helyettesítettem a felső tagozatban, valamennyi osztályfőnöknek megdicsérhettem az osztályát, rengeteg figyelmes-ség, jószándék tanúja voltam. Tanítványaim számtalan gesztusa teszi ünneppé hétköznapjaimat. Ezt szimbolizálja március harmadikai élményem is. Festegetésünk után egy rajzot kaptam ajándékba kis napközisemtől. A rajzon egy sárga és egy piros tulipán alá ezt pingálta: „Boldog március harmadikát”.

SZERZŐINK, MUNKATÁRSAINK FIGYELMÉBE!

Tisztelettel kérjük szerzőinket, hogy kéziratukat *a szerkesztőség címére küldjék: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.* A borítékra feltétlenül írják rá, hogy *kézirat.* Csak gépelt, *10–12 lapnál nem nagyobb terjedelmű* kéziratot fogadunk el. A kéziratot két példányban kérjük, *kettes sortávolsággal, gépelt formában, normál géppapíron, a gépelési hibák gondos javításával,* a felhasznált szakirodalom pontos feltüntetésével (*szerző, cím, hely, kiadó, lapszám, rövidítve: l.*). A cikkben előforduló rajzokat, illusztrációkat viszont – *fekete tussal – pauszpapíron vagy műszaki rajzlapon* kérjük, *gondos kivitelezésben.*

Szíveskedjenek külön lapra fölírni *irányítószám* lakcímüket, *munkahelyüket és személyi igazolványuk számát is,* mert enélkül tiszteletdíjat nem utalhatunk ki.

Felhívjuk továbbá szerzőink figyelmét arra is, hogy *másodközlésre nem vállalkozunk,* hozzánk küldött írásaikat más folyóiratokban nem publikálhatják, de az újraközlés jogát is fenntartjuk. Szerkesztőségünknel is érvényes az az általános gyakorlat, hogy *kéziratot nem őrzünk meg, és nem is küldünk vissza.*

A SZERKESZTŐSÉG